

Fredsprisen

Nobels fredspris har i huvudsak utdelats inom två klart skilda grupper: politiker som i handlande gjort stora insatser för världsfreden och tänkare som förkunnat fredstanken. Då priset instiftades var det väl främst denna andra grupp som åsyftades. Fredstanken hade då ännu (1895) en prägel av nyhet och originalitet; den bekämpades såsom stridande mot naturens och samhällets lagar och förlöjligades såsom omöjlig att realisera. Sedan dess har fredsiden blivit alltmera allmänt godtagen och prisad; in-

gen försvarar kriget såsom värdefullt eller nödvändigt, ingen förhånar strävandet att trygga freden; genom NF och FN har för första gången försök gjorts att bygga upp och trygga en internationell rättsordning. Denna utveckling har försiggått samtidigt som, och kanske till stor del därför att, de mest omfattande krigen i historien utkämpats. Sedan de nationella diktaturerna i Italien och Tyskland undanröjts finns ingen regim, ingen riktning som talar med gamla tiders romantiska känsla om kriget, men att

säkra freden är ett mål som vi inte tror oss ha kommit närmare.

Det är därför naturligt att i stor utsträckning statsmän och inte förkunnare blivit valda till innehavare av fredspriset. Början gjordes med Theodore Roosevelt 1905 som en belöning för medlingen mellan Ryssland och Japan; under mellankrigsperioden gick priset till en rad politiker, såsom Woodrow Wilson, Austen Chamberlain, Aristide Briand och Gustav Stresemann. De utdelningar som nu skett kan sägas falla inom var sin kategori. Då general Marshall fått priset, är det emellertid så tillvida rågot nytt som skett, som Marshall, om också uppenbart i världsfredens intresse, bidragit till formandet av den allians som står emot den ryska aggressionspolitiken; denna allians är en insats i fredens tjänst, det måste ha varit prisutdelarnas tanke. Med lika stor rätt kunde Truman, måhända också Acheson, ha erhållit priset; att Marshall valts sammanhänger sannolikt med att hans namn förbundits även med planen på Europas återuppbyggande under amerikansk hjälp och med att Marshall i så hög grad stått utanför partistrider och över huvud inrepolitiska tvister. Professor Schweitzers val kan väl i viss mån ses mot bakgrunden av hans idealistiska och försonliga filosofiska åskådning — även om denna icke är märklig eller synnerligen inflytelserik — men får i första rummet antas bero på hans självuppoftande arbete bland primitiva folk och hans värdjanden om förståelse för och hjälp åt dessa folk. Prisen kunde i varje fall knappast ha givits åt mera ädelt syftande och renhjärtade människor.

Kommunister och medlöpare

rasar helt naturligt mot att fredspriset givits till Marshall liksom de för ett par veckor sedan var förbittrade över Churchills litteraturpris. Oroande och i någon mån förvånande är däremot att även inom den socialdemokratiska pressen en på liknande skäl grundad kritik kommer fram. "Norska stortingets val av fredspristagare för 1953 passar Svenska akademins litteraturprisutdelning som hand i handske", skriver Morgon-Tidningen. Den motivering som företes är att de båda pristagarna tillhör "västvärlden, inte mänskligheten" och att prisen skulle bidra till splittringen mellan öst och väst.

Denna ståndpunkt innebär att prisen inte skall utdelas efter förtjänst — frågan om Churchill var värdig litteraturpriset tas alls inte upp — utan att utdelningen skall ske på sådant sätt att man inte irriterar kommunisterna. Det är en fantastisk tanke. Självfallet gör inte dessa pris vare sig till eller ifrån när det gäller spänningen i världen; det nyss nämnda påståendet är ett hugskott som väl ingen vettig människa tar på allvar. Men lika självfallet är att kommunisterna får en ny anledning att hetsa mot Churchill och Marshall, som de redan hetsat mot sedan krigets slut. Och detta skulle göra de båda statsmännen olämpliga som pristagare! Detta trots att deras verk, som även Morgon-Tidningen erkänner, varit av bestämmande betydelse för försvaret av den fria världen mot dess angripare, den fria värld som vi själva tillhör och som uppbär mänsklighetens idé gentemot tyranni och terror. Kommunismen skulle få veto i Nobelprisfrågor, liksom i FN, det är den orimliga tanken bakom detta angrepp, som, det får vi hoppas, inte är representativt för svensk socialdemokrati.